

GREENPEACE

SAYI #195

HAVASI
EN KİRLİ
YİRMİ
BÖLGE
BELLİ OLDU

İçindekiler

2023 yılında Türkiye'de havası temiz şehir bulunamadı

Greenpeace Akdeniz hava kirliliğiyle mücadele için yürüttüğü çalışmalar kapsamında Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın ulusal hava kalitesi izleme ağında yer alan istasyonlardan 2023 yılı boyunca elde edilen PM10 verilerini analiz etti ve hava kirliliğinin en yoğun olduğu 20 bölgeyi belirledi.

Hava kirliliği alarm veriyor!

Greenpeace Akdeniz'in analizleri sonucunda, İstanbul'un en kirli 10 ilçesinde yaşayan yaklaşık 4.6 milyon insanın ulusal standartlara göre 2023 yılında kirli hava soluduğu ortaya çıktı. Deprem bölgesinden üç farklı kentin bu yıl listede yer alması enkaz kaldırma çalışmalarının neden olduğu ek kirlilik yükünün halk sağlığı açısından tolere edilemeyeceğini gözler önüne serdi.

Birlikte çalışırsak gerçek güç bizde!

Dünyanın dört bir yanındaki Greenpeace aktivistlerinin daha yaşanabilir bir dünya için şubat ayında düzenledikleri barışçıl eylemler...

GREENPEACE BÜLTEN

Yerel Süreli Yayın

İmtiyaz Sahibi

Greenpeace Akdeniz
Basım ve Tanıtım
Hizmetleri Ltd. Şti. adına
Orli Toledo

Genel Yayın Merkezi

19 Mayıs Mah. 19 Mayıs Cad.
Golden Plaza, No: 3/16 Ofis
No: ORJ/149, 34363
Şişli - İstanbul
Tel: +90 212 935 30 33
Faks: +90 212 292 76 22

Genel Yayın Yönetmeni

Orli Toledo

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Sevil Turan Ceylan

Editör

Taci Yalçın

Baskı

Printworld Ambalaj Etiket
San. Tic. A.Ş.

Grafik Tasarım ve Uygulama

F₂O Reklam ve Tanıtım

Dağıtım

PTT

Kapak fotoğrafı

© Caner Özkan / Greenpeace

GREENPEACE

SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİNİN PARDONU YOK!

Erzincan, İliç'te Anagold Madencilik Sanayi ve Ticaret A.Ş. ve Çalık Holding'in sahibi olduğu Çöpler Altın Madeni'nde altın cevheri çıkarma sürecinde siyanürle ayrıştırılan yığınların toplandığı liç alanında kayma meydana geldi. Resmi açıklamalara göre en az dokuz kişi kayan yığının altında kaldı. Yaşanan felakette hayatını kaybeden ve felaketten etkilenenler için büyük üzüntü duyuyoruz.

Zehirli madencilik faaliyetleri hem çalışanlar ve çevre sakinleri hem de ekosistem için tehdit oluşturuyor. Altın madenlerinde meydana gelen kazalarda başta arsenik, civa gibi ağır metaller olmak üzere siyanür gibi tehlikeli

kimyasal atıklar dış ortam ile temas ediyor ve gezegenimizdeki suyu ve toprağı kirletiyor. İliç'te meydana gelen toprak kayması ise altın madenciliğindeki kaza tehlikelerinin bir başka örneğiydi. Uydu görüntüsü üzerinden yaptığımız alan hesaplamasına göre, tehlikeli kimyasallarla kirlenmiş 10 milyon metreküp toprak, maden sahası içerisinde kontrolsüz bir biçimde 163 hektarlık alana yayıldı. Bu alan 228 futbol sahası büyüklüğüne denk geliyor.

Siyanür kullanılarak yürütülen altın madenciliği Türkiye'de yasaklanmalı çünkü gezegenin üstü altından daha değerlidir.

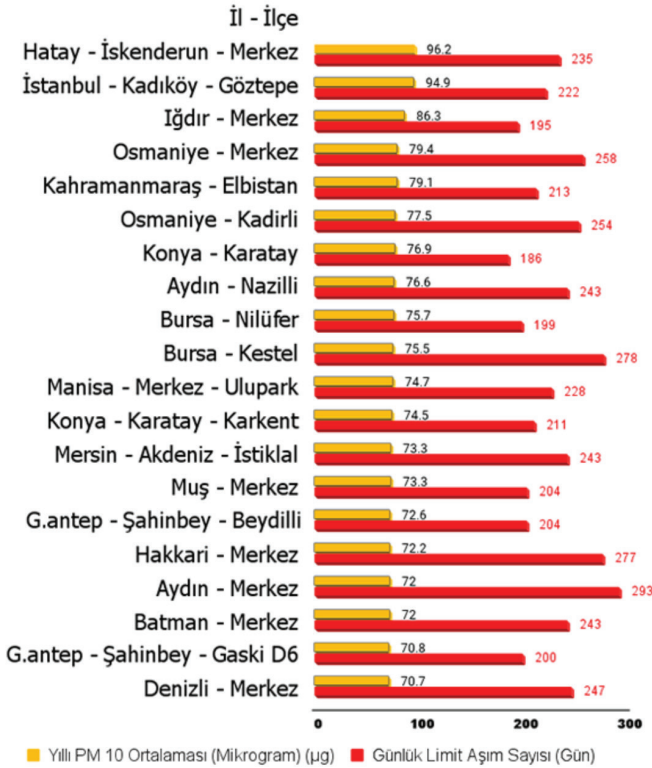
2023 Yılında Türkiye’de Havası Temiz Şehir Bulunamadı.

Greenpeace Akdeniz hava kirliliğiyle mücadele için yürüttüğü çalışmalar kapsamında Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın ulusal hava kalitesi izleme ağında yer alan istasyonlardan 2023 yılı boyunca elde edilen PM10 verilerini analiz etti ve hava kirliliğinin en yoğun olduğu 20 bölgeyi belirledi.

İlk sırada yer alan Hatay'ın İskenderun Merkez ilçesindeki ölçüm istasyonu 2023 yılında Türkiye'nin en kirli havasını kayıtlara geçirdi. İlçede 235 gün boyunca PM10 limit değerinin aşıldığı kirli hava solundu.

Türkiye'de havası en kirli 20 bölge

Dünya Sağlık Örgütü'ne göre hava kirliliği dünya genelinde dakikada 13 insanın ölümüne yol açıyor. Türkiye'de ise ölüme yol açan risklerde tütün, aşırı kilo, hipertansiyon (yüksek tansiyon) ve hipergliseminin (yüksek kan şekeri) ardından hava kirliliği 5'inci sırada yer alıyor. Bu da bize gerekli önlemlerin acilen alınması gerektiğini söylüyor.

İnsan sağlığını tehdit eden başlıca çevre sorunlarından biri olan hava kirliliğinin önlenmesi için elimizdeki en etkili araç, yönetmelikte yer alan "Koruma Bölgesi" mekanizması. Bakanlığın verileri birçok noktada hava kirliliğinin tehlike verici boyutlara ulaştığını gösterirken, koruma bölgesi kararı alınmıyor. Greenpeace Akdeniz olarak "Havanı Korum" kampanyasıyla düzenli limit aşımının olduğu ilçelerde koruma bölgeleri ilan edilmesini talep ediyoruz.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın düzenli limit aşımının olduğu ilçeleri, İl Mahalli Çevre Kurulu kararı ile koruma bölgesi ilan etmesi için siz de imza verin.

imza.greenpeace.org/havani-koru

Koruma bölgesi nedir?

Koruma bölgesi ısınma, ulaşım ve işletmelerden kaynaklanan hava kirliliği normal tedbirlerle ortadan kaldırılamadığında yetkili merci olan Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, İl Mahalli Çevre Kurulu kararı ile çevre ve insan sağlığını korumak adına hayata geçirilmesi öngörülen bir temiz hava eylem mekanizmasıdır. Bu kavram, Sanayi Kaynaklı Hava Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği'nin 30. maddesi altında düzenlenmiş durumdadır. Yetkililer koruma bölgesi kararı aldıktan sonra hareketli ve sabit tesislerin faaliyetlerinin durdurulması, yeni tesislerin kurulmaması, enverziyon gibi meteorolojik şartlar ve hızlı kirlilik artışının yaşanması durumunda, tesislerde kullanılan yakıtların yasaklanması veya kısıtlanması gibi düzenlemeler zincirini içerir.

Partikül Madde (PM10) nedir?

PM, partikül madde anlamına gelen bir hava kirleticisidir. Havada bulunan katı partiküller ve sıvı damlacıkların karışımı için kullanılan terimdir. Toz, kir, kurum veya duman gibi bazı partiküller çıplak gözle görülebilecek kadar büyük veya koyu renklidir. Bazıları ise o kadar küçüktür ki sadece elektron mikroskobu kullanılarak tespit edilebilir ve boyutlarına göre isimlendirilir.

Partikül madde 10, çapı 10 mikrometre ve daha küçük olan partikülleri ifade eder.

Bir başka deyişle PM10'un boyutu ortalama bir kum tanesi veya saç telinden daha küçüktür.

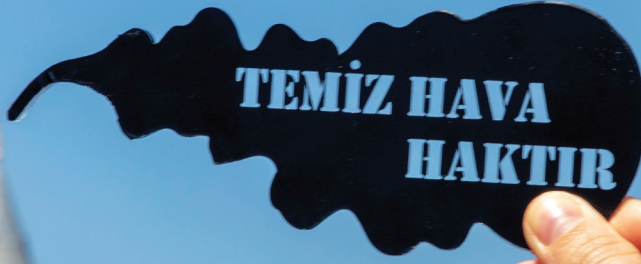
PM10 insan sağlığı için tehlikeli mi?

Dünya Sağlık Örgütü'nün kanser konusunda uzmanlaşmış kuruluşu olan Uluslararası Kanser Araştırmaları Ajansı (IARC), 2013 yılında yaptığı açıklamada dış ortam hava kirliliğini insanlar için Grup 1 kanserojen olarak sınıflandırmıştır. Partikül maddenin de ayrıca tek başına kansere neden olduğu kabul edilerek Grup 1'e eklenmiştir. Ajans açıklamasında akciğer kanseri riskinin partikül madde kirliliği maruziyetine paralel şekilde yükseldiğini belirtmiştir.

HAVA KİRLİLİĞİ ALARM VERİYOR!

Hava kalite izleme istasyonlarının verilerini analiz ederek Türkiye'nin havasını mercek altına alan Greenpeace Akdeniz, havası en kirli 20 bölgeyi belirledi.

Analizler sonucunda İstanbul'un en kirli 10 ilçesinde yaşayan yaklaşık 4.6 milyon insanın ulusal standartlara göre 2023 yılında kirli hava soluduğu ortaya çıktı. Deprem bölgesinden üç farklı kentin bu yıl listede yer alması enkaz kaldırma çalışmalarının neden olduğu ek kirlilik yükünün halk sağlığı açısından tolere edilemeyeceğini gözler önüne serdi.

Nefes demek yaşam demek. Ne yazık ki hava kirliliği artık alarm veriyor. Önemli bir küresel halk sağlığı riski olan hava kirliliğinin solunum, kalp, damar ve nörolojik sistem başta olmak üzere sağlık etkileri çok geniş.

Greenpeace Akdeniz'in hava kalite izleme istasyonlarının verilerini analiz ederek belirlediği, hava kirliliğinin en yoğun olduğu 20 bölge de durumun vahametini açıkça ortaya koyuyor; zira analizlere göre 2023 yılına PM10 kirleticisi açısından bakıldığında Türkiye'de, Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) standartlarına göre havası temiz şehir olmadığı görüldü.

Hava kirliliğinin sorumlusu olarak fosil yakıtlara dikkat çeken Greenpeace İklim ve Enerji Uzmanı Gökhan Ersoy konuyla ilgili şunları söyledi: "Fosil yakıt merkezinde

şekil alan ısınma, ulaşım ve sanayi politikalarımız kentlerimizi birer kirlilik kapanına çeviriyor ve temiz hava hakkımızı gasp etmeye devam ediyor. Son üç yıldaki bölge sıralamalarına baktığımızda, kentlerin kirlilik oranında radikal bir değişim olmazken sadece birkaç basamak ile yerlerinin değiştiğini ve hala yönetmelikte belirtilen yıllık ortalama limit değerini aştığını görüyoruz. Bu da kronik bir sorun haline alan hava kirliliğinin getirdiği sağlık riskini yükseltiyor. Deprem bölgesinden üç farklı kentin de bu yıl listede olması ve Hatay ile Osmaniye'nin ilk kez en kirlili 10 bölge arasında yer alması ise enkaz kaldırma çalışmalarının neden olduğu ek kirlilik yükünün halk sağlığı açısından tolere edilemeyeceğini gözler önüne seriyor. Çünkü bu üç kentteki bütün istasyonlar yıllık limit değeri aştı."

2023 yılında ulusal mevzuatın belirlediği standartlara göre 55 şehirdeki 139 ilçede PM10 kirleticisi açısından havası temiz ilçe yok. Bakanlığın 2023 yılına ait verilerinin analizi sonrası ortaya çıkan çarpıcı sonuçlardan bazıları şöyle:

- Hatay'da kentin 2023 yılındaki ortalama PM10 kirlilik değeri 66 mikrogram. Buna göre hava kirliliği Hatay'da 2021 yılına göre %45 artarken, 2022 yılına göre %13.86 artış gösterdi. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın 2023 yılında hazırladığı Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Değerlendirme Raporu'na göre Hatay'da 1. öncelikli çevre sorunu "hava kirliliği."
- Sağlık ve Çevre Birliği'nin (HEAL) hazırladığı rapora göre, Çanakkale'de kömüre dayalı enerji üretiminin en çok zarar verdiği ilçelerden birisi Çan. 2005-2020 yıllarında, işletmedeki iki santral 1.359 erken ölüme ve 42,65 milyar TL'lik sağlık maliyetine neden oldu. Yapılan modelleme çalışmasına göre, bugüne kadar ilçede çalışan kömürlü termik santrallerden kaynaklı hava kirliliğinin 8.706 çocukta bronşit vakasının görülmesine sebebiyet verdiği, solunum ve kalp damar hastalıkları şikayetiyle hastaneye başvuru sayısının ise 1.767 olduğu tahmin ediliyor.
- Kahramanmaraş'ta kentin 2023 yılındaki ortalama PM10 kirlilik değeri 66 mikrogram. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın 2023 yılında hazırladığı Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Değerlendirme Raporu'na göre şehirdeki hava kirliliğine neden olan 1. öncelikli kaynak kömürlü termik santraller! Kahramanmaraş, Elbistan Türkiye'nin en kirliliği 5. bölgesi olarak ön plana çıkıyor. Kahramanmaraş, 40 yıldır kömürlü termik santrallerin getirdiği yıkımla boğuşuyor. Çalışmalar, Afşin A santralinin açılışını takip eden dönemde, kanser vakalarının büyük tırmanış gösterdiğini ifade ediyor.
- İstanbul'da kentin 2023 yılındaki ortalama kirlilik değeri 40 mikrogram. İstanbul'un en kirliliği 10 ilçesinde yaşayan yaklaşık 4.6 milyon insan ulusal standartlara göre 2023 yılında kirli hava soludu.

İstanbul, Kadıköy'de Göztepe Türkiye'nin en kirli 2. bölgesi olarak ön plana çıkıyor. Göztepe ulusal yönetmeliğe göre 222 gün boyunca kirli hava soludu. Göztepe'de PM10 kirleticisinin son 15 saatlik ortalaması 202 mikrogram (Günlük Ulusal Limit 50 mikrogram). 24.00-15.00 arası yapılan ölçümlerde kirlilik sabaha doğru 3 itibarıyla kademeli olarak yükselme trendi gösteriyor. En yüksek saatlik ortalama ise 216,6 mikrogram ile saat 15:00'te gözlemlendi. Gün içerisinde kirliliği takip ederek sınırlamak için harekete geçilmesi gerekiyor.

- Ankara'nın havası en kirli ilçesi Altındağ'ın Siteler bölgesinde 172 gün, Ulus bölgesinde ise 135 gün PM10 limitinin aşıldığı kirli havaya maruz kalındı.
- İzmir'de PM10'un yıllık ortalaması ulusal yönetmelikte belirlenen limitin üstünde. İzmir'in en kirli ilk üç bölgesi Torbalı'da 173 gün, Kemalpaşa'da 126 gün, Alsancak'ta ise 136 gün sağlıksız hava solundu.
- Bursa'nın havası en kirli ilçesi Nilüfer'de yaşayanlar 199 gün boyunca PM10 limitinin aşıldığı sağlıksız havaya maruz kaldı.

Temiz hava hakkınızı korumak ve soluduğunuz havanın kalitesini öğrenmek için Greenpeace Akdeniz'in hazırladığı **havanasil.org** adresinden Türkiye'de 2023 yılında yapılan hava ölçümü sonuçlarının tamamına ulaşabilirsiniz.

Birlikte çalışırsak gerçek güç bizde!

Bazı insanlar ormanlara bakar ve kereste grrleri. Fakat milyonlarca başka insan evlerini görür, kültür miraslarını görür, diğeri canlıları görür, geleceğini görür. Greenpeace olarak dünyanın her yerinde topluluklarımızla birlikte ayağı kalkıyor ve hkmetlerin ya da şirketlerin yanlış politikalarının önünde duruyoruz. Nerede olursak olalım, birlikte çalışırsak gerçek güç bizde! İşte dünyanın dört bir yanındaki Greenpeace aktivistlerinin daha yaşanabilir bir dünya için şubat ayında düzenledikleri barışil eylemler...

• Greenpeace Almanya, Berlin'deki Federal Tarım ve Beslenme Bakanlığı'nın önünde, doğal çeşitliliği teşvik eden ve koruyan ekolojik olarak değerli tarım arazilerinin korunması için gösteri yaptı. Greenpeace Almanya ayrıca Moda Haftası'nın başlangıcında Brandenburg Kapısı önünde yaklaşık 3,5 metre yüksekliğinde ve 12 metre genişliğindeki tekstil atıklarıyla hızlı moda endüstrisine karşı bir gösteri düzenledi.

• Yaklaşık 3.000 kişi, Bordeaux sokaklarında yürüyerek Kanadalı şirket Vermillion Energy'nin La Teste-de-Buch'da sekiz yeni petrol sahası için sondaj yapma planına "dur" denmesini talep etti.

• Greenpeace gönüllüleri, iki yıl üst üste yıllık kaynaklarını tüketen ilk Avrupa ülkesi olduğu için Lüksemburg'u kutladı!

• Greenpeace Slovakya, Sevgililer Günü'nde Çevre Bakanı'na doğanın kalbini kırdığı için kırık bir kalp verdi.

• Greenpeace Belçika, "Çiftçilerden kim kâr ediyor? Şşt... Bunun hakkında konuşmayalım" mesajları ile küçük ve orta ölçekli çiftçileri cezalandıran sistemi savunan çıkar grupları ve siyasi partilerin genel merkezinde protesto gerçekleştirdi.

• Greenpeace İngiltere, Shell 2023'teki kâr duyurusunu yaparken, genel merkezin önünde sahte bir parti düzenledi. Shell yöneticilerinin kılığına giren aktivistler, fosil yakıt şirketleri kâr elde ederken, iklim değişikliğiyle bağlantılı aşırı hava olaylarının dünya çapında açtığı hasarlara dikkat çektiler.

• Greenpeace İngiltere aktivistleri, Dove'un sahibi Unilever'in Break Free From Plastic'in küresel plastik kirleticilerine ilişkin hazırladığı 2023 marka denetimi raporunda ilk üçe girişine dikkat çekmek için bir protesto düzenlediler.

Aylık birden fazla dergi alıp, bunları okullara ulaştırarak **gençleri Greenpeace ile tanıştırmaya ne dersiniz?**

Merhaba,

Bildiđiniz üzere Greenpeace Akdeniz Dergi, yalnızca çevre hakkında ve ana akım medyada yer alamayan gelişmeler üzerine yayın yapmaktadır. Bu haberlerin ve bilgilerin daha erişilebilir ve yaygın olması için dergilerimizi mümkün olduğunca fazla kişiyle paylaşmak istiyoruz.

Dilerseniz 1 adetten fazla dergi hak edişlerinizi sizin adınıza bizlerle iletişime geçen, okumaya ve gelişmeye hevesli öğrencilere iletiyoruz. Fazla sayıdaki dergilerinizi kendi çevrenize iletmek isterseniz, bizi hafta içi 10:00-19:00 arası (0212) 935 30 33 numaralı telefondan arayabilir ya da bilgi.tr@greenpeace.org'a mail atabilirsiniz.

GREENPEACE